

אפידמיולוגיה של מחלות ממאירות

מרצה: פרופ' מיכה ברחנא

מטרת הקורס: המחלות הממאירות (סרטן) מהוות את גורם התחלואה והנכות מן החשובים ביותר, מהוות את גורם התמותה המשמעותי ביותר במדינת ישראל ובחלק מהעולם המערבי. מדובר בעשרות סוגים של תחלואה אשר לכולם בסיס משותף אך קיימת שונות גדולה מבחינת מהלך המחלה, האפשרויות לאבחון מוקדם וסיכויי הריפוי וההישרדות. במהלך הקורס יידונו הגורמים לתחלואה, כולל גורמי סביבה ותעסוקה, יוצגו מגמות התחלואה במחלות העיקריות, אפשרויות המניעה והגילוי המוקדם וכן שיטות מחקר מותאמות לחקר מחלות בעלות תקופת חביון ארוכה.

מבנה הקורס וחובות: הקורס כולל מפגשים שבועיים בני שעתיים כ"א על פני כל הסמסטר. מטלות הסטודנטים הן השתתפות חובה בהרצאות הפרונטליות ובדיונים בכיתה וכן הכנת עבודה והצגתה בפני הכיתה ומבחן מסכם. העבודות במהלך הסמסטר יהיו בנושאים מגוונים (כגון בחינת המלצות לגילוי מוקדם למחלות שונות, גורמי סיכון תעסוקתיים, ניתוח מגמות תחלואה וכו') כאשר תותר עבודה בצוותים של 2-3 משתתפים.

ציון: הציון יהיה מורכב מהנושא שהוצג בפני הכיתה (ונמסר בכתב למרצה) ויכלול רכיב עבור ההצגה עצמה והעבודה המוגשת. מטלה זו תהווה 40% מהציון הכולל. בנוסף תיערך בחינה מסכמת בפורמט שאלות פתוחות (וחומר עזר נגיש) אשר תהווה 60% מהציון הכולל.

תכני הקורס:

- שיעור 1-2: גורמי סיכון לתחלואה (מה גורם לתחלואה בסרטן)
- שיעור 3-4: הצגת נתונים תיאוריים באפידמיולוגיה של סרטן – תקנון ומגמות, יחס שיעורים מתוקנן, מחקרי עוקבה היסטורית.
- שיעור 5: מקורות מידע אודות תחלואה מסרטן – רישום מרכזי של תחלואה – מקורות נתונים, שיטות קידוד וסימול, הצגת נתוני התחלואה.
- שיעור 6: גורמים מסרטנים – רשימת הגורמים המסרטנים, רשימות בין לאומיות, רשימה ישראלית, דרכי קביעת הגורמים ומשמעותם.

- שיעור 7-8: גורמים סביבתיים לתחלואה מסרטן – הגדרת הסביבה הקרובה והרחוקה, דרכי חשיפה, אברי המטרה והמחלות העיקריות הקשורות לחשיפה סביבתית, מחקר אקולוגי ותרומתו להבנת הקשר סביבה וסרטן, מחקרי קבוצות עובדים.
- שיעור 9: מצגות סטודנטים בנושאי מניעה וגילוי מוקדם של סרטן + דיון
- שיעור 10: סרטן השד, אפידמיולוגיה, גורמי סיכון, מניעה וגילוי מוקדם, הישרדות.
- שיעור 11: סרטן המעי הגס: אפידמיולוגיה, גורמי סיכון, מניעה וגילוי מוקדם, הישרדות
- שיעור 12: מצגות סטודנטים בנושאי אפידמיולוגיה של מחלות ממאירות – חלוקה לקבוצות והמחלות לדין יינתנו במהלך הקורס
- שיעור 13: הישרדות ותמותה - הישרדות מוחלטת והישרדות יחסית, שיעורי תמותה, סרטן בילדים.

חלוקת השיעורים לפי הנושאים הנ"ל אינה מחייבת, וייתכנו שינויים בסדר הנושאים.

חומרי עזר לקורס:

אין דרישה לחומרי עזר ייחודיים, נושאי האפידמיולוגיה (כולל שיטות מחקר, סוגי מחקר, נושאי מניעה וגילוי מוקדם) מושתתים על נושאים שכבר נלמדו ולפיכך קיימת הנחה שיש לסטודנטים ידע קודם בנושא. מקורות הנושאים הקשורים באופן ייחודי לסרטן מושתתים על סקירת ספרות ומאמרים רפואיים שאליהם יש גישה דרך מדליין ודומיו. המצגות שיוצגו בכיתה יועמדו לרשות הסטודנטים באתר הקורס.

מטלות הסטודנטים:

בהכנת המצגת שתוצג בפני הכיתה קיימת חובה לציין את מקורות הנתונים הרלוונטים. המקורות יצוינו בשולי עמוד המצגת הרלוונטי בהקשר הראוי. הסברים נוספים לגבי המצגת יינתנו במהלך הקורס.

הבחינה מכילה 15 שאלות בפורמט בחירה מרובה, הבחינה ממוחשבת ותהייה פתוחה לסטודנטים במשך שבוע ימים ומטבע הדברים היא עם כל חומר עזר. חישוב ציון הבחינה אף הוא ייעשה דרך המערכת הממוחשבת של האוניברסיטה.